

Könyvismertetés

Kamarás István: *Ferencpápista egyházreform Csereháton*

Földreszállott pasztorálszociológiai utópia

Néhány hónappal ezelőtt egyik kedvenc könyvemnek, a *Ferenc pápa legendáriumának* dedikálására szerettem volna megkérni a szerzőt, Kamarás Istvánt, aki kérésemet túlteljesítve személyesen látogatott el családunkhoz. Érkezése előtt jelezte, hogy hozni fog magával egy meglepetést, de többet nem árult el. A nálunk eltöltött estén észrevétlenül rohantak az órák, és elevenedtek meg az elmúlt évtizedek közös emlékei. Közben megtörtént a könyv dedikálása Blatt Antal iharosberényi barátom nevére, és előkerült a „meglepi” is: Kamarás István *Ferencpápista egyházreform Csereháton* című könyve, amely az Egyházforum Kiadó gondozásában jelent meg. Úgy gondoltam, nem lehet az rossz könyv, amely Beer püspök ajánlásával jelenik meg. Az ember 61 év felett már nehezen talál olyan olvasmányt, amely valami egészen újat tud hozzátenni az eddigi ismereteihez, látásmódjához.

Kamarás István meglepett engem ezzel a könyvével. Elő kellett vennem a Szegedi Hittudományi Főiskolán használt indexemet, mert már nem emlékeztem pontosan, mikor is tanultam és vizsgáztam egyháztörténelemből Ipolyi László atyánál. Az írások szerint már 38 éve. Nem emlékeztem rá, hogy szerepelt a tananyagban a Hélder Câmara zsinati püspökhöz köthető, 1965-ben született *Katakombapaktum*. Kamarás könyve több részletet idéz ebből a megállapodásból, például ezt:

„...arra fogunk törekedni, hogy úgy éljünk, amint a körülöttünk élő emberek élnek hétköznapi életüket a lakás, az étkezés, a közlekedés és hasonlóknak tekintetében... Lemonjunk arról, hogy akár látszat szerint, akár ténylegesen gazdagok legyünk... és minden tulajdonunkat, amelyre valóban szükségünk van, az egyházmege, illetve szociális vagy karitatív intézmények nevére iratjuk... Ha csak lehetséges, egyházmegeyénk pénz- és vagyongazdálkodását laikusokból álló bizottságra bizzuk, hogy mi, püspökök, pásztorok és apostolok lehessünk... mindig nyíltak, nyitottak és megszólíthatóak legyünk minden ember felé,

bármelyik vallás követői legyenek is.”

Kamarás István könyvéből nemcsak a Katakomba-paktumról szerzettem tudomást, hanem számomra eddig ismeretlen, új magyarországi egyházmege, a Csereháti Egyházmege létrehozásáról is, amely az Egri Egyházmege egy részéből jött létre (gondolom úgy, mint a Kaposvári Egyházmege, amely a Veszprémi Egyházmege egy részéből alakult meg). Az új Csereháti Egyházmegeyének két fő jellemzője, hogy Magyarország legszegényebb régiója ez, és Ferenc pápa a jezsuiták 17-18. századi paraguayi reformkísérlethez hasonló program elindításával bizta meg első püspökét, Mikó atyát.

Az új magyar egyházmege reformmozgalma számomra földrajzilag ugyancsak ismeretlen településeken zajlik: Bódvalenke, Nagyvőfély, Felhídvég, Szendrővár, Tornyoszentjakab stb. Koncz Zsuzsa dala jut erről eszembe: „...a város, ahova hívlak, nincs a térképeken, ne kérdez hol van, ha akarsz, jöjj velem!”

A könyv egy új pasztorációs kísérletet mutat be. Nagyon szimpatikus, mert természetes egyszerűséggel tárja elénk az emberi élet csodáit. Bár én nem vagyok oda a különleges csodákért, de ebben a könyvben Mikó püspök olyan történeteiről olvastam, amelyek megleptek. Prédikálás a szendrővári plébániát elárasztó, majd szépen eltávózó hangyáknak, a csüggeteg katolikus papoknak, szír katolikus, ortodox és muszlim menekülteknek, gój motorosoknak. A könyv egyházszervezési csodaként mutatja be a tucatnyi plébánia halottaiból való feltámasztását, a hívek és a ministránsok csodálatos szaporítását. Kamarás István könyve beszámol a hírközlő eszközök és az egyházi sajtó által is mélyen elhallgatott eseményről, amely szerint Ferenc pápa titokban Magyarországra látogatott, és találkozott Beer Miklós püspökkel meg az új egyházmege püspökével, Mikó atyával. Én személy szerint is nagyon köszönöm az Egyházforum Kiadónak, hogy ezt az elhallgatott

vizitációt a könyv kiadásával a nagy nyilvánosság elé tárta.

Kamarás István könyve részletesen bemutatja az új Csereháti Egyházmege nehézségekkel teli, de sok apró örömmel járó közösségépítő munkáját, kezdve a kiindulási helyzet pontos felmérésével: „nem nulláról indulnak, hanem abból a nincsből, ami van”. Mikó püspök félénk, hivatásukba már belesavanyodott papokkal indul neki a nagy feladatnak, de az összefogás papi és civil vonalon is lassan meghozza az Isten áldásával kísért eredményt. A könyv megemlíti, hogy ebből a vadászberényi plébánia papja, az egykori rocker, Levente atya is jócskán kivette a részét. Nem titkolom, eddig azt sem tudtam, hogy Szörényi Levente pap lett. ©

A csereháti egyházszervező munka rendkívüli módon nyit minden másként gondolkodó, de jó szándékú, önzetlen ember felé, a világ mindenfajta istenkeresése iránt kitérő okumenizmussal. Szerintem a könyv csúcspontja a 126. oldalon található okumenikus „Mindenszentek litániája” (amelyből a szerző Husz Szent János előtt sajnos kifelejtette odaírn: Raj Szent Tamás főrabbi: Könyörögj éretünkünk!):

„Uram, irgalmazz nekünk!

Hare krisna! Boruch Áta Adonáj! Allah Akhbar!

Echnaton Szent Fáraó:
Könyörögj éretünk!

Siddhārtha Gautama
Szent Buddha:

Könyörögj éretünk!
Mohamed Szent Próféta:

Könyörögj éretünk!
Husz Szent János:

Könyörögj éretünk!
Luther Szent Márton:

Könyörögj éretünk!
Kálvin Szent János:

Könyörögj éretünk!
Szervét Szent Mihály:

Könyörögj éretünk!
Wesley Szent János:

Könyörögj éretünk!
Bach Szent János Sebestyén:

Könyörögj éretünk!

Szenci Molnár Szent Albert:
Könyörögj érettünk!
Mahátma Szent Gandhi:
Könyörögj érettünk!
Luther King Szent Márton:
Könyörögj érettünk!
Bhaktivédanta Szent
Praphupáda:
Könyörögj érettünk!
Bulányi Szent György:
Könyörögj érettünk!
Emódi Szent László:
Könyörögj érettünk!
Gyökössy Szent Endre:
Könyörögj érettünk!

Antoine de Szent Exupéry:
Könyörögj érettünk!
Hamvas Szent Béla:
Könyörögj érettünk!
Pilinszky Szent János:
Könyörögj érettünk!
Nemes Nagy Szent Ágnes:
Könyörögj érettünk!
Szabó Szent Magda:
Könyörögj érettünk!
Baradlay Szent Jenő:
Könyörögj érettünk!
Nemecsek Szent Ernő:
Könyörögj érettünk!

Szent próféták, guruk, szúfik és
dervisek:
Könyörögjétek érettünk!
Szent szüzek, apácák, barátok és
barátnók:
Könyörögjétek érettünk!

Egy utolsó megjegyzés: a könyv
elolvasását a nyugalom megzavará-
sának elkerülése végett katolikus
püspököknek nem ajánlom, mivel
az lelkipásztori marketinget tartal-
maz.

Lipien Mihály

Isten bohócának bátorsága

Kamarás István OJD Ferencpálista egyházreform Csereháton c. könyvéről

A hazai katolikusság valóságos állapotát értő, távlatokban is gondolkodó emberben nagyon összetett érzés alakul ki a könyv olvastán. Hiszen szereti az egyházát, akar is tenni érte, látja a hibákat, a megújulás lehetőségét, de minden erőfeszítése és jobbító szándéka *elhal* a hagyomány, az óvatosság, a „fontolva haladás”, a „régén minden jobb volt”, az állam által is segített klerikalizmus és konzervativizmus bástyái mögött álló egyházvezetés és a vele szövetséges és egymást kölcsönösen legitimáló katolikus értelmiség *ellenállásán*. Képviselheti ezt a jobbító szándékot a pápa, a vallásszociológus, a progresszió számos képviselője, teológusok, nők, lelkeségi mozgalmak, józan paraszti eszűket még használó egyszerű hívők, a válasz mindig ugyanaz: „A kutya ugat, a karaván halad.” Főleg ha még hiszünk „a pokol kapui sem vehetnek erőt rajta” mondásban, a problémákat a transzcendenciába emelő és ezáltal elfedő, biblikusnak tűnő, de valójában a dialógus feleslegességét hangsúlyozó megnyilatkozásokban.

Holott ebben a témakörben a kiváló vallásszociológus, Tomka Miklós – a szerző nem véletlenül ajánlja neki a könyvét – A keresztény társadalom vége c. előadásában, illetve számos más szerző is realisan beszél arról, ami van, és ami várható. Mi marad tehát a vallásszociológusnak – vagy bárkinek –, hogy hatni tudjon a hazai egyházi állapotokra, hogy ha nem is a jézusi, de legalább a „ferencpápai” magaslatokba emelje azt, ami mégiscsak meghatározza ez életét? Hiszen a „Van egy álmom!” (Martin Luther King) minden valamit is tenni akaró ember motivációja. „Sok mindent megpró-

báltam”, és lám, ennek ellenére a II. Vatikáni Zsinat és a szellemében született dekrétumok előtt nemhogy az ablakok nem lettek kinyitva, hanem még a nyitott ablakokat is becsukták, és a függönyöket is gondosan behúzták. És persze nemcsak itthon, hanem mindenütt, ahol a régi módi járja. Így aztán – anélkül, hogy ismernénk – félni kezdünk a felszabadítás teológiájától, a feminizmustól, az emberi szerepek változásától, és démonizáljuk mindazt, amivel nem akarunk szóba állni.

Kamarás István *Isten bohócainak rendje* szellemében (az OJD rövidítés jelentése: Isten bohócainak rendje) ebben a könyvében magára húzza a középkori királyi udvarok bohócának köntösét, mivel a bohócnak (a bolondnak) szabad elmondania minden kritikát, amit tetsző dolgot, panaszt – hiszen a király úgyszem fog rá haragudni. Persze ez csak a mesében van így, mert a fáma arról nem szól, hogy hány bohóc végezte a vérpadon. Nem is beszélve arról, hogy a szerző – talán e könyve miatt is – felkerült a nem támogatandó szerzők 500-as listájára (ld. <http://mindenszo.hu>).

A szerző azt írja a cím mögé, hogy „utópia”, de ez valójában segélykiáltás: „Emberek! Így is lehetne – sőt kellene – egyházat csinálni, a jézusi szellemben élni! És nemcsak egyházat, hanem normális emberi kapcsolatokat, normális boldog társadalmat, Cserehátot, országot.”

Mert a sors kifürkészhetetlen pillanatában Ferenc pápa új egyházmegyét alapít Csereháton, és kinevezi püspökké Mikó atyát. Azért ott, mert az a térség már nem kell senkinek. Sem az egyháznak, sem a munkadóknak, sem magyar társadalomnak. Onnan menekül a fiatal, a

tehetséges, a tőke, az intézményhálozat.

Kamarás „utópiája” az a gondolat és egyházreform, amit Ferenc pápa és a keresztény progresszió már régóta mond: a keresztényeknek „hegyre épült városnak” kell lenniük – nyitott kapukkal és erős falakkal –, azaz kontraszttársadalomnak, amely „el nem rejthető”. A Bokor Közösség, Bulányi páter munkásságát ismerők (és lehetne másokat is sorolni) kevés újdonságot találnak ebben a műben, de jóléssel érzéssel olvashatják, hogy az értő szerző hogyan formálja valósággá mindazt, amit ők már ismernek.

Kamarás, mint egy jó intéző, mindent szépen sorba vesz: a jézusi örökség, a nők helyzete, a civilek bevonása, karitás, másokért élés, személyiségfejlesztés és felszabadítás, spiritualitás, ökumené, aktív egyházközségi élet, menekültek befogadása, kultúra, és persze választ ad a csereháti társadalom – mintegy a megelőlegezett jövőbeli Magyarország – minden feszítő kérdésére: mi legyen a cigányággal, a szegénységgel, a migrációval, a demográfiai gondokkal, a munkával, a családdal, a világi hatalommal. És hitet tesz amellett, hogy a jézusi út járható.

A képzeletbeli Mikó püspök (Cserehát első és utolsó püspöke) személye egyszerre képviseli és valósítja meg Ferenc pápa, Beer Miklós, Emódi László, Bulányi György, Nemecsek Ernő, Szabó Magda és sok más személyiség gondolatait és életét. Mindazokét, akik a szerző szellemi formálódásának meghatározó alakjai voltak, és akiknek a szellemiségében az egyházreform megvalósítható. Mert ez a könyv nem utópia, nem is csupán